

Kärrbräken, *Thelypteris palustris*, ny för Dalarna

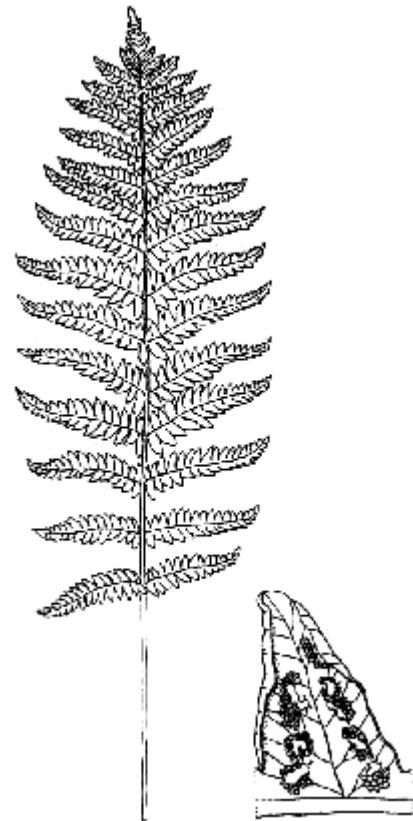
Ola Löfgren och Roger Englund, Uppsala

Den 26 juni 1996 besökte vi Valla mosse i Husby socken. Anledningen var att vi sökte lämpliga växtlokaler för en kurs i botanisk artkännedom; ett tjugotal personer skulle den följande veckan genomgå förberedande utbildning för den sk. 'Ståndortskarteringen', en inventering av vegetation och jordmånsförhållanden inom Riksskogstaxeringens landsomfattande system av provytor.

En första tur ut i myrens nordvästra del hade inte givit mycket för vårt syfte. Men vi ville göra ytterligare ett försök att hitta något intressant, eftersom Valla mosse är den största myren i det område vi ansåg att vi skulle få tid att besöka med kursdeltagarna. Vi riktade därför in oss på att om möjligt finna något parti där utströmmande fastmarksvatten kunde bidra till rikare förhållanden och en mer varierad artsammansättning. En sådan myrkant som på kartan föreföll möjlig, och som var lättillgänglig för ett snabbstopp med bil, var partiet väster om Västersjön. Inte minst området kring en liten bäck som rinner ut i myren.

Det var nära denna plats vi fann den ovanliga ormbunken. Den väckte direkt vår uppmärksamhet och en kontroll i floran bekräftade att det måste vara **kärrbräken**, *Thelypteris palustris*. Den pyttelilla utbredningskartan i Nordiska floran tycktes inte göra fyndet orimligt, även om vi befann oss vid gränsen av markerat område.

Att detta var det första fyndet i landskapet har vi blivit varse senare. Våra observationer inskränkte sig därför till vad som föreföll matnyttigt att demonstrera vid vårt återbesök med kursdeltagarna den 8/7. Beskrivningen av lokalen som nedan följer bygger därför endast på våra minnesbilder samt enstaka artnoteringar från dessa två besök. Intressanta detaljer kan därför saknas, eller te sig annorlunda vid förnyad granskning på plats.

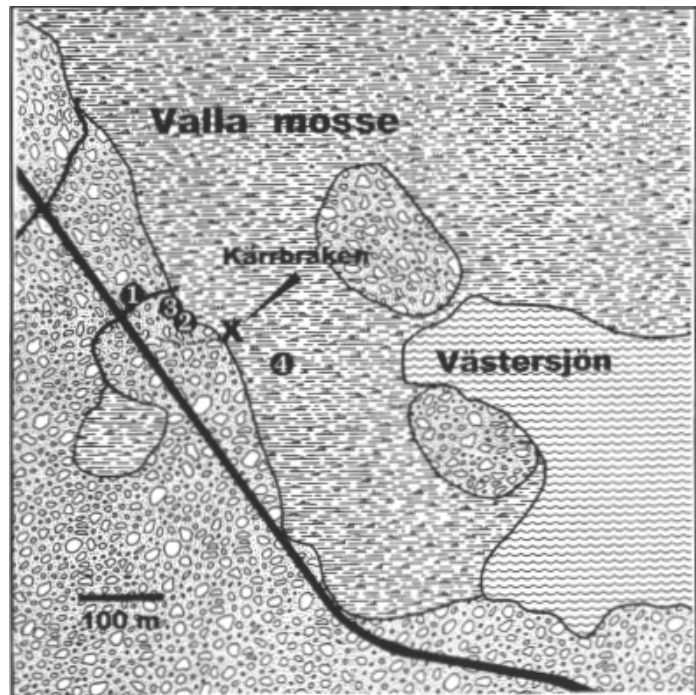
Kärrbräken med detalj av primärsegment, efter Prelli.

Valla mosse ligger i Husby socken, Hedemora kommun, endast ca 2 km innanför gränsen mot Gästrikland. I den östra delen gränsar myren till de två sjöarna Östersjön och Västersjön. Den nya lokalen hittades ca 300 m rakt väster om Västersjöns nordvästligaste del (se fig.). Kärrbräkenbeståndet finns ett ganska kort stycke utanför fastmarksgränsen, och ca (!) 100 m S om mynningen av den bäck som syns på topografiska kartan (bladet 12 G NO). (En annan liten bäck rinner ut något längre mot NV.)

Myren är här bevuxen med låg blandskog, som långsamt glesnar ut mot den öppna myren. Fältvegetationen är rik på gräs och halvgräs. Ängsfräken och kärrfräken förekommer tämligen rikligt, samt vattenklöver. Bräkenbeståndet utgjordes av uppskattningsvis ett par hundra blad samlade inom en yta av storleksordningen 10x5 m.

I samma område som kärrbräkenfyndet finns även följande av intresse. Jämför siffrorna med markeringar på kartan:

1. **strutbräken**, ett par plantor i bäckkanten.
2. **dvärghäxört**, ett par dussin ex.(?) på de övre delarna av en rotvälta.
3. **gullpudra**, sparsam, nära rotvältan; i närheten även missne, ältranunkel.
4. **röd parasollmossa**, sannolikt svår att återfinna, men mer kan säkert dyka upp i området.

Bl.a. av tidsskäl begränsades vårt besök på platsen till ett tämligen litet område. Då kärrbräkenförekomsten uppenbarligen inte betingas av omedelbar närhet till bäcken är det inte omöjligt att ytterligare förekomster av kärrbräken kan finnas både norr och längre söder om bäckmynningen.